

**Сумський державний педагогічний університет
імені А.С. Макаренка**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра германської філології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методика навчання іноземних мов»

галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
спеціальність	014 Середня освіта (Мова і література (німецька))
освітня-програма	Середня освіта (Німецька та англійська мови)
Мова навчання	українська

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “28” серпня 2020 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни
Рівень вищої освіти

Методика навчання іноземних мов
Перший (бакалаврський)

Керівник курсу

Подосиннікова Ганна Ігорівна
кандидат педагогічних наук, доцент
доцент кафедри германської філології
+380503074053
anna_podosinnikova@ukr.net

Викладачі курсу

Шевцова Наталія Олександрівна
викладач кафедри германської філології
+380677199914
shevtsova.ssume@gmail.com

Формат дисципліни

лекційні, практичні (семінарські), лабораторні
заняття

Обсяг дисципліни

6 кредитів

Мова викладання

українська

2. Анотація до курсу

Курс «Методика навчання іноземних мов і культур» є центральною ланкою професійно-методичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Дисципліна поєднує вивчення теоретичних положень методики, лінгводидактики та формування навичок і вмінь їх використання у практиці навчання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти. Головна мета курсу – підготовка кваліфікованого, сучасного вчителя іноземних мов, який є готовим ефективно вирішувати завдання професійної діяльності.

3. Мета та завдання курсу

Вивчення дисципліни «Методика навчання іноземних мов і культур» має на меті формування у майбутніх вчителів іноземної мови у закладах загальної середньої освіти професійної методичної компетентності (тобто набуття знань, навичок, умінь, здатності та готовності ефективно навчати іноземної мови в результаті обізнаності у науково обґрунтованих методах, технологіях, прийомах навчання іноземних мов і культур) та удосконалення професійної іншомовної комунікативної компетентності (тобто знань, навичок, умінь, здатності та готовності практично використовувати іноземну мову в ситуаціях професійного спілкування).

Головні завдання вивчення дисципліни:

- усвідомити головні компоненти теорії сучасного навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах і навчитися використовувати теоретичні знання для вирішення практичних професійних завдань;
- ознайомитися з сучасними методами, технологіями, прийомами, засобами навчання іноземних мов і навчитися практично їх використовувати;
- опанувати під час практичних і лабораторних занять професійно-методичні навички та вміння, необхідні для роботи вчителя іноземних мов;
- навчитися усвідомлено, гнучко та творчо реалізовувати набуті професійно-методичні знання, навички та вміння під час педагогічної практики у закладах загальної середньої освіти;
- навчитися працювати зі спеціальної науково-методичною літературою.

4. Результати навчання

Результатами навчання є здатність майбутніх учителів іноземних мов демонструвати:

- знання закономірностей розвитку особистості, психолого-вікових особливостей учнів та їх практичне використання у процесі підготовки та проведення уроку іноземної мови;
- знання особливостей навчання різних груп учнів, застосування індивідуалізації навчання, організації освітнього процесу з урахуванням особливих потреб учнів;
- знання принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання предмета в закладах загальної середньої освіти;
- знання сучасних психолінгвістичних, філологічних і дидактичних засад навчання іноземної мови, особливостей формування іншомовних навичок і вмінь, використання мовних одиниць у певному контексті;
- здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання іноземної мови в базовій середній школі;
- здатність проводити елементарне теоретичне та експериментальне освітнє дослідження з використанням сучасних адекватних методів.

5. Організація навчання

Характеристика навчальної дисципліни

Рік підготовки	Семестр	Обов'язкова / Вибіркова
3	5-6	Обов'язкова

Обсяг навчальної дисципліни

	Вид заняття	Загальна кількість годин		Разом
		5 семестр	6 семестр	
1	Лекційні	18	16	34
2	Практичні	12	10	22
3	Лабораторні	6	6	12
4	Консультації	-	2	2
	Усього аудиторних	36	34	70
5	Самостійна робота	54	56	110
	Усього	90	90	180

Тематика курсу

V семестр

Розділ 1. Теоретичні основи методики навчання іноземних мов і культур і система навчання іноземних мов в ЗЗСО в Україні.

1. Сучасна європейська освітня парадигма та навчання іноземних мов в ЗЗСО в Україні. Європейський профіль професійної компетентності вчителів-мовців (ЄППК). Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти».

2. Методика навчання іноземних мов як наука. Сучасні методи освітніх досліджень у методиці.

3. Сучасна система формування іншомовної комунікативної компетентності. Базисні категорії методики у сучасній парадигмі навчання іноземних мов.

Розділ 2. Лінгвопсихологічні основи навчання іноземних мов.

1. Психолінгвістична характеристика мовленнєвої діяльності іноземною мовою. Проблема навичок та вмінь мовлення у навчанні іноземних мов.

2. Система вправ для формування іншомовної комунікативної компетентності.

3. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності учнів.

Розділ 3. Актуальні питання навчання іноземних мов і культур.

1. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур. Основи планування процесу навчання іноземних мов у ЗЗСО в умовах реформування середньої освіти. Реалізація наскрізних змістових ліній у навчанні іноземної мови у Новій українській школі.

2. Інтенсивне навчання іноземних мов. Мотивація та індивідуалізація навчання іноземних мов.

3. Дидактична рефлексія методів навчання іноземних мов.

Розділ 4. Формування мовної компетентності на уроках іноземної мови.

1. Формування іншомовної фонетичної компетентності. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної фонетичної компетентності.
2. Формування іншомовної лексичної компетентності. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної лексичної компетентності.
3. Формування іншомовної граматичної компетентності. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної граматичної компетентності.

VI семестр

Розділ 5. Формування мовленнєвої компетентності на уроках іноземної мови.

1. Формування іншомовної компетентності в техніці читання. Формування іншомовної компетентності в читанні. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності учнів у читанні.
2. Формування іншомовної компетентності в аудіюванні. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності учнів в аудіюванні.
3. Формування іншомовної компетентності в діалогічному мовленні. Формування іншомовної компетентності в монологічному мовленні. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності учнів у говорінні.
4. Формування іншомовної компетентності в техніці письма. Формування іншомовної компетентності в писемному мовленні. Контроль та оцінювання рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності учнів у письмі.

Розділ 6. Формування лінгвосоціокультурної та навчально-стратегічної компетентностей на уроках іноземної мови.

1. Формування іншомовної навчально-стратегічної компетентності та розвиток навчальної автономії учнів. Європейський мовний портфель учнів.
2. Формування іншомовної лінгвосоціокультурної компетентності учнів.

Розділ 7. Організація та планування процесу навчання іноземних мов у сучасній школі.

1. Планування процесу навчання іноземних мов у Новій українській школі. Інтегрований курс іноземної мови на основі освітнього підходу CLIL. Міжфахове імерсійне навчання іноземних мов.
2. Сучасний урок іноземної мови: вимоги, типи та структура, планування, аналіз.
3. Особливості навчання іноземної мови на різних ступенях. Початкова, базова та профільна школа.
4. Самостійна, автономна, позакласна робота з іноземної мови.

6. Система оцінювання курсу

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка рівня теоретичної та практичної підготовки студента визначається з урахуванням оцінок поточного контролю, що здійснювався під час проведення навчальних занять (семінарських (практичних) і лабораторних занять), оцінок за комплекс самостійних та контрольних робіт, а також підсумкового контролю.

Контролю та оцінюванню підлягають:

1) у поточній академічній роботі студента на семінарських заняттях в усних відповідях – відповідність змісту питання, наявність фактичних помилок, повнота та правильність пояснень, повнота та ґрунтовність викладу, термінологічна коректність, повнота запасу методичних термінів, ілюстративність викладу, доказовість викладу; участь у дискусії за проблемою заняття, вміння формулювати і відстоювати свою позицію; участь у виконанні кооперативних завдань;

2) у поточній академічній роботі студента на лабораторних заняттях – методична грамотність підготовки та проведення фрагменту року; здатність до обґрунтування методичних рішень; методична грамотність розроблених фрагментів уроків, планів-конспектів уроків, аналізу уроку у рефлексії.

3) у самостійній роботі та письмових контрольних роботах – правильність та повнота виконання обов'язкових завдань.

Розподіл балів, які отримують студенти протягом вивчення курсу

V семестр

Сума балів у поточному контролі – 100																			
Поточне оцінювання на заняттях – 48										Поточне оцінювання самостійної роботи – 52									
Практичні заняття – 12						Лабораторні роботи – 36				СР					КР				
П	П	П	П	П	П	Л	Л	Л	СР	СР	СР	СР	ПР	КР	КР	КР	КР	КР	
1	2	3	4	5	6	1	2	3	1	2	3	4		1	2	3	4	5	
УВ	2	2	2	2	2	2	2	2	5	5	5	5	7	5	5	5	5	5	
Разом	УВ – 12					УВ – 6													
ПКУ	-					10	10	10	-				-	-					
Разом	-					ПКУ – 30				СР – 20				ПР – 7	КР – 25				

VI семестр

Сума балів – 100													
Поточне оцінювання на заняттях – 46									Поточне оцінювання самостійної роботи – 29			Підсумковий контроль (екзамен) – 25	
Практичні заняття – 10					Лабораторні роботи – 36				–		Курсова робота		
П1	П2	П3	П4	П5	Л1	Л2	Л3	СР1	СР2				
УВ	2	2	2	2	2	2	2	2	5	5	19		15
Разом	УВ – 10				УВ – 6								
ПКУ	-				10	10	10	-		-		10	
Разом	-				ПКУ – 30				СР – 10		Курсова робота – 19		Підсумковий контроль – 25

П1... П6 – практичні заняття

Л1.... Л3 – лабораторні роботи

СР – самостійна робота

КР – контрольні роботи

УВ – усні відповіді та презентації (фрагментів) уроків та участь у їх аналізі

ПКУ – плани-конспекти (фрагментів) уроку, розроблений роздатковий матеріал та аналіз уроку і матеріалів у рефлексії письмово

ПР – проєктна робота

Параметри оцінювання роботи студентів

Практичні (семінарські) заняття:

1) усні відповіді на занятті, участь у дискусіях та виконанні кооперативних завдань – до 12 балів за 6 занять

Лабораторні заняття:

1) плани-конспекти (фрагментів) уроку – по 5 балів

2) розроблення та використання наочності та власного роздаткового матеріалу належної якості – по 5 балів

3) презентація (фрагментів) уроку та участь у аналізі (фрагментів) уроку усно та письмово – від 3 до 5 балів із виставленням середнього балу до 6 балів за 3 лабораторні

4) виконання завдань до аналізу (фрагменту) уроку у рефлексії – 5 балів

Самостійна робота – до 5 балів за кожну самостійну та контрольну роботу.

Проектна робота – до 7 балів

За рішенням кафедри як результати самостійної роботи можуть зараховуватися результати, здобуті на засадах неформальної, інформальної освіти чи самоосвіти, із нарахуванням студентам балів пропорційно обсягу виконаної роботи за додаткові види навчальної роботи, які пов'язані з науково-практичною та/або науково-дослідною діяльністю у складі студентського наукового гуртка «Організація та забезпечення процесу навчання іноземної мови у закладах загальної середньої освіти» та/або Студентської наукової лабораторії методики навчання іноземних мов і культур (відвідування або проведення науково-методичних семінарів, воркшопів, вебінарів, участь у подіумних дискусіях та диспутах, громадських обговореннях, експертизах, участь у підсумковій студентській науковій конференції та/або всеукраїнських або міжнародних науково-практичних конференціях із публікацією тез доповідей або наукових статей методичної проблематики тощо).

Додаткова інформація щодо системи оцінювання

Оцінювання навчальних досягнень відбувається на основі п'ятибальної системи. У письмових роботах виставляються набрані пункти, які переводяться у бали, напр., якщо студент отримав 10 балів із 20 можливих, то він отримує 2,5 бали. Робота, оцінена на:

0,00 – 2,99 вважається незадовільною і відповідає оцінці ECTS «F» (0% – 59% правильно виконаних завдань)

3,00 – 3,24 вважається задовільною і відповідає оцінці ECTS «E» (60% – 63% правильно виконаних завдань)

3,25 – 3,74 вважається задовільною і відповідає оцінці ECTS «D» (64% – 73% правильно виконаних завдань)

3,75 – 4,24 вважається доброю і відповідає оцінці ECTS «C» (74% – 81% правильно виконаних завдань)

4,25 – 4,74 вважається доброю і відповідає оцінці ECTS «B» (82% – 89% правильно виконаних завдань)

4,75 – 5,00 вважається відмінною і відповідає оцінці ECTS «A» (90% – 100% правильно виконаних завдань)

Деякі роботи оцінюються за системою «зараховано» – «не зараховано». Як правило, у роботах такого плану наприкінці позначено: «Дивилась», «зараховано»/«не зараховано».

Роботи, в яких не передбачено можливості оцінювання (не проставлено пункти), як правило, підлягають контролю без оцінювання.

Підсумковий контроль: V семестр – диференційований залік, VI семестр – екзамен.

Додаткова інформація щодо іспиту

Студент має ознайомитися з критеріями оцінювання та шкалами дескрипторів завчасно. Під час іспиту кожен отримує чистий бланк відповіді, бланк із критеріями оцінювання та дескрипторами. Усі отримані матеріали підписуються та після екзамену повертаються викладачу. Нотатки на бланку для відповіді не перевіряються та не підлягають оцінюванню.

7. Політика курсу

Навчання відбувається на основі педагогіки партнерства. Усі учасники курсу працюють над спільною метою, отже, викладач очікує від студентів вияву готовності до плідної співпраці із викладачем та іншими учасниками курсу на засадах взаємної довіри й поваги. Викладач намагається забезпечити баланс прав, обов'язків і відповідальностей, сприяє творчій активності осіб, що навчаються.

Учасники курсу добре усвідомлюють цілі навчання та обирають раціональні стратегії їх досягнення: пропонують послідовність вивчення матеріалу, вносять пропозиції щодо обрання раціональних форм навчання, залучення додаткового довідкового та навчального матеріалу, визначення обсягу завдань із урахуванням конкретного навчального навантаження у певний період навчання з метою уникнення зайвих та надмірних навантажень.

Викладачем вітається недирективність – викладач відмовляється від застосування будь-яких форм тиску, примусу, покарання в організації навчального процесу.

Студенти усвідомлюють свою відповідальність за реалізацію запланованих результатів навчання, слідкують за його успішністю, підтримують найвищий рівень своїх компетентностей, виконують взяті на себе зобов'язання, визначають комфортний темп оволодіння матеріалом (із розумними обмеженнями), повноту та глибину його опрацювання у відповідності до своїх потреб та інтересів.

Учасники курсу виявляють готовність до інновацій у формах навчання та технологіях, які сприяють найкращій реалізації спільної мети. Викладач надає усі необхідні матеріали, крім підручників та методичних рекомендацій.

Політика викладача щодо пропусків та запізньєнь ґрунтується на принципах гуманістичного підходу – вірі в студента, його зрілість та відповідальність, у позитивність його намірів. Усі учасники курсу із викладачем включно толерантно ставляться до запізньєнь, поважають право здобувачів освіти на здобуття певного обсягу знань, вмінь, навичок в межах обраного курсу, не заперечують проти права кожного учасника в будь-який час приєднатися до заняття, якщо про інше не було домовлено. У разі запізньєння студент заходить до аудиторії, вітається за допомогою візуального контакту з викладачем та учасниками курсу та приєднується до виконання завдань.

Студент не пропускає заняття без поважних причин; пропущений навчальний матеріал опрацьовує сумлінно у самостійній роботі; роботи, що підлягають оцінюванню подає вчасно, а у разі неможливості вчасного подання – у найближчий час на наступному занятті.

Учасники курсу діють відповідно до Кодексу Академічної доброчесності СумДПУ імені А.С.Макаренка. Під час виконання письмових завдань не дозволяється не доброчесна співпраця із учасниками курсу (напр., списування), використання смартфонів; дозволяється ставити запитання викладачеві.

Студент, який не набрав 60 балів, залік/екзамен за відомістю №1 не отримує. У такому випадку в період ліквідації заборгованості, у день і час, який визначено деканатом факультету студент користується повторним правом отримати залік /екзамен за відомістю №2.

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Курсова робота з методики викладання іноземних мов: посібник / Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю. Ніколаєвої, С.В. Гапонової. – К.: Ленвіт, 2003. – 96 с.

2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник / Бігич О.Б. та ін. / за заг. ред. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2013. – 590 с.

3. Нова українська школа: порадник для вчителя / за заг. ред. Н.М. Бібік. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 208 с.

4. Педагогічна практика з методики викладання іноземних мов: посібник Бігич О.Б. та ін.; під кер. С.Ю. Ніколаєвої та В.В. Черниш. – К.: Ленвіт, 2003. – 250 с.

5. Практикум з методики викладання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах: навч. посібник / Бігич О.Б. та ін. / за ред. С.Ю.Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2016. – 402 с.

6. Практикум з методики навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх навчальних закладах : англ. мова, нім. мова, франц. мова, ісп. мова: навчальний посібник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за редакцією Ніколаєвої С. Ю. – Ірпінь : Видавець Романенко Л. Л., 2016. – 398 с.

7. Практикум з методики викладання німецької мови у середніх навчальних закладах: посібник. / кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколаєвої. – К.: Ленвіт, 2007. – 288 с.

8. Впевнено на уроці німецької мови = Sicher im Deutschunterricht: навч.-метод. реком. для студентів III, IV, V та VI курсів факультету іноземної та слов'янської філології / уклад. Шевцова Н.О. – Суми : СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2015. – 60 с.

9. Deutsch als Fremdsprache: Eine Einführung / Dietmar Rösler. – Stuttgart: Metzler, 2012. – XI, 301 S.
10. Learning Teaching: The essential guide to English language teaching / Jim Scrivener. – Oxford: Macmillan. – (Macmillan Books for Teachers).
11. Kooperatives Lernen: Theorie und Praxis in Schule, Hochschule und Erwachsenenbildung / von Klaus Konrad und Silke Traub. – 2., überarb. und erg. Aufl. . – Baltmannsweiler: Schneider - Verl. Hohengehren, 2005. – X, 186 S.
12. Methoden des fremdsprachlichen Deutschunterrichts: Eine Einführung / Gerhard Neuner; Hans Hunfeld. – [Nachdr.].. – Berlin: Langenscheidt, 2008. – 184 S.

9. Академічна доброчесність

Відповідно до Кодексу Академічної доброчесності Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка учасники освітнього процесу повинні:

- 1) діяти у професійних і навчальних ситуаціях із позицій академічної доброчесності та професійної етики;
- 2) самостійно виконувати навчальні завдання;
- 3) коректно посилатися на джерела інформації у разі запозичення ідей, тверджень, відомостей;
- 4) надавати достовірну інформації про результати власної навчальної, наукової, творчої діяльності;
- 5) усвідомлювати значущість норм академічної доброчесності, оцінювати приклади людської поведінки відповідно до норм академічної доброчесності;
- 6) давати моральну оцінку власним вчинкам, співвідносити їх із моральними та професійними нормами.

Вимоги до викладача

1. Дотримання правил корпоративної культури.
2. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
3. Забезпечення належної якості викладання, надання студентам знань, формування навичок і вмінь, розвиток здатностей і здібностей, які необхідні для формування професійної компетентності майбутніх учителів німецької мови.
4. Недопустимість пропусків занять.
5. Об'єктивність оцінювання навчальних результатів студентів.

Вимоги до студентів

1. Виконання вимог «Кодексу академічної доброчесності».
2. Обов'язкова підготовка до занять, самостійне та сумлінне виконання навчальної роботи, завдань поточного та підсумкового контролю.